

	نام و نام خانوادگی:.....	باسمه تعالی
	پایه یازدهم نظری	آزمون ریزمفهوم ۴۲
	درس: فارسی ۲	سال تحصیلی ۹۸-۹۹

۱- همه کلمات مشخص شده در گزینه ..... درست معنا شده است.

- ۱) جبرئیل، چون ذکر سوگند شنید، به حضرت بازگشت. گفت: «خداوندا، تو داناتری، خاک تن در نمی‌دهد. میکائیل را فرمود: «تو برو». او برفت. (فرشته وحی، در گاه، رضا نمی‌دهد، فرشته صور)
- ۲) عزرائیل بیامد و به قهر، یک قبضه خاک از روی جمله زمین برگرفت و بیاورد. عشق، حالی دواسیه می‌آمد. (ملک الموت، سراسر، پوشاند، به شتاب)
- ۳) آیا این چه سزاست که خاک ذلیل را از حضرت عزت به چندین اعزاز می‌خوانند و خاک در کمال مدلت، با حضرت عزت و کبرپایی، چندین ناز می‌کند؟ (زبون، گرامیداشت، گمراهی، خداوند تعالی)
- ۴) الطاف الوهیت و حکمت ربوبیت، به سز ملائکه فرومی‌گفت: «إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ: شما چه دانید که ما را با این مستی خاک، چه کارها از ازل تا ابد در پیش است؟» (خداوندی، الوهیت، باطن و قلب، زمان بی‌آغاز)

۲- «نیرنگ‌سازی، بی‌نیازی، پروردگاری، گونه‌ها، جاسازی» به ترتیب، معنای واژگان کدام گزینه است؟

- ۱) تلبیس، غنا، الوهیت، انواع، تعبیه
- ۲) تعبیه، غنا، ربوبیت، اصناف، تلبیس
- ۳) تلبیس، غنا، الوهیت، اصناف، تعبیه
- ۴) تعبیه، غنا، ربوبیت، انواع، تلبیس

۳- واژه‌های «صنف، عنایت، مشعشع، مذلت، طوع» به ترتیب یعنی .....

- ۱) گروه، لطف، تابان، فرومایگی، فرمانبری
- ۲) گونه، توجه، روشنایی، فرومایگی، فرمان‌برداری
- ۳) نوع، اعتماد، درخشان، خواری، اطاعت
- ۴) گونه، احسان، درخشان، خواری، فرمان‌برده شده

۴- معنای همه واژه‌ها، در همه گزینه‌ها، به جز گزینه ..... صحیح است.

- ۱) استحقاق، جلت، منزلت: شایستگی، بزرگ است، جاه
- ۲) اعزاز، رأفت، متلائی: بزرگداشت، شفقت، درخشان
- ۳) مقرب، خزینه، ملکوت: نزدیک شده، گنجینه، عالم غیب
- ۴) بُعد، مُستَبه، نقایس: دوری، دُچار اشتباه، چیز گرانبها

۵- معنای چند واژه در کمانک روبه‌روی آن درست آمده است؟

- کوشک (هر بنای رفیع)، مشتبه شدن (در اشتباه افتادن)، حضرت (آستانه)، نشتر (دشنه)، بوقلمون (هر چیز رنگارنگ)، تصرف (دستکاری)، قبضه (یک دسته از هر چیزی)، سست عنصر (بی‌غیرت)، هیئت (دسته‌ای از مردم)، طین (سفال)، دَد (جانور درنده)، بار دادن (رخصت ورود دادن)، وسائط (آن چه که به مدد یا از طریق آن به مقصود می‌رسند)

- ۱) نه   ۲) ده   ۳) یازده   ۴) دوازده

۶- در کدام گزینه، دو واژه نادرست معنا شده است؟

- ۱) سؤال: درخواست، (ذوالجلالی: صاحب شکوه)، (اکراه: کسی را به ناخواه به کاری واداشتن)، (قربت: قُرب)
- ۲) عزت: ارجمندگشتن، (کرم: جود)، (مرصاد: کمین‌گاه)، (قهر: چیره شدن)
- ۳) اختیار: برتری یافتن، (مردود: مطرود)، (ظلوم: بسیار ستم‌دیده)، (دفعین: زیر خاک کرده)
- ۴) طواف: گرد چیزی گردیدن، (تحیز: سرگردان)، (اجرت: دستمزد)، (موضع: جای نهادن چیزی)

۷- در کدام بیت، معنای دو واژه مشخص شده یکسان است؟

- ۱) هر لحظه به دستان دل قومی پزبایی
  - ۲) بردوخسته‌ام دیده‌ام چه باز از همه عالم
  - ۳) خواهی که برنخیزدت از دیده رود خون
  - ۴) دوش سیلاب غم تا به سر زانو بود
- این پُردلی از رستم دستان نشنیدم
تا دیده من بر رخ زیبای تو باز است
دل در وفای صحبت رود کسان میند
امشب ای دوست چه تدبیر که بگذشت ز دوش؟

۸- «خواندن» در کدام ابیات، معنایی معادل با معنای این کلمه، در عبارت زیر دارد؟

«آیا این چه سر است که خاک ذلیل را از حضرت عزت به چندین اعزاز می خوانند و خاک در کمال مذلت، با حضرت عزت، چندین ناز می کند؟»

الف) ز چشم لعل زمانی، چو می خندند، می بارند	الف) ز رویم راز پنهانی، چو می بینند، می خوانند
ب) چو منصور از مراد آنان که بردارند، بر دارند	ب) بدین درگاه حافظ را چو می خوانند، می رانند
ج) چون مرغ بر این کنگره تا کی بتوان خواند	ج) یک روز نگه کن که بر این کنگره خستیم
د) همی برخوردید و فریاد خواند	د) جهان را سراسر سوی داد خواند
ه) عارض نتوان گفت که دور قمر است این	ه) بالا نتوان خواند که سرو چمن است آن
- ۱) الف - ۵   ۲) د - ۲   ۳) ج - ۵   ۴) الف - ۲

۹- معنای فعل مشخص شده در کدام گزینه، با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

۱) گفتم این جام جهان‌بین به تو کی داد حکیم؟	گفت آن روز که این گنبد مینا می‌کرد
۲) روزی که چرخ ز آب و گل من سبو کند	خواهد شکست سنگ جفایت به سوی من
۳) شنیدم که شبها ز خدمت نخفت	چو مردان میان بست و کرد آن‌چه گفت
۴) مرغ کان ایزد کند، چون مهر بزد بر سپهر	مرغ کان عیسی کند، بس خوار باشد پیش خور

۱۰- در کدام گزینه، معنای دو واژه مشخص شده یکسان است؟

۱) زینت هر کس به قدر اقتضای وضع اوست	۱) قیضه داند بر سر خود به ز افسر تیغ را
۲) ترک هستی کن و از ذلت حاجت به در آی	۲) از قیضه شیطان بستانید عنان را
۳) لب تو خضر و دهان تو آب حیوان است	۳) تا نفس باب سؤال است غنا در به در است
۴) زین هم‌رهان سست‌عنابر دلم گرفت	۴) به منزل رسد هر که جوید دلیل
۵) خست به اتفاق ملاححت جهان گرفت	۵) قد تو سرو و میان موی و بر به هیئت عاج

۱۱- رابطه معنایی میان جفت‌واژه‌های گزینه ..... تماماً یکسان است.

۱) (قرب و بُعد)، (اجبار و اختیار)، (اعزاز و اذلال)، (ظلم و جهول)
۲) (مردود و مقبول)، (عزرائیل و ملائکه)، (عزت و مذلت)، (دیو و ذد)
۳) (مشعشع و متلألئ)، (کاهل و سست)، (الوهیت و ربوبیت)، (حضرت و پیشگاه)
۴) (تاب و طاقت)، (سهل و صعب)، (طواف و کعبه)، (نشت و رگ)

۱۲- در متن زیر، چند غلط املایی وجود دارد؟

«روح نازنین آدمی که چندین هزار سال در جوار قرب رب العالمین به صد هزار ناز و اعزاز، پرورش یافته بود، از آن وحشت‌ها که دید نیک مستوحش گشت؛ قدر انس و غربت حضرت عزت که تا این ساعت نمی‌دانست، بدانست. نعمت وصال را که همیشه مستغرق آن بود و ذوق آن نمی‌یافت و حق آن نمی‌شناخت، بشناخت. آتش فراغ در جانش مشتعل شد و شوق رجوع به حضرت بر وی غالب شد؛ در حال، خواست که از آن وحشت‌آشیان باز گردد.»

۱) چهار	۲) سه	۳) دو	۴) یک

۱۳- در متن «هر فرمانی که از بارگاه ازل سوی کارگاه امل به سفارت طاووس ملائکه صادر گشتی، آن صدر باغدر بل آن بدر هر صدر، پیش از ادای وحی همی خواندی تا برای اعجاز و اعزاز کلام نامخلوق فرمان آمد.» چند غلط املایی یافت می‌شود؟

۱) یک	۲) دو	۳) سه	۴) چهار

۱۴- در چند بیت از ابیات زیر، واژه مشخص شده از نظر املایی غلط است؟

الف) بگریست چشم دشمن من بر حدیث من	فضل از غریب هست و وفا در قریب نیست
ب) گر از معشوق صد جور و جفا خواست	چو رخ بنمود عذر جرم‌ها خواست
ج) وصف عاشق زلفت و بیچارگیست	نیستی و غریبت و آوارگیست
د) گر حکمت نزدیک تو خوار است، عجب نیست	خوار است گل تو سوی اشتر که خورد خار
ه) حاکم آن ملک روزی از قضا	کرد لشکر جمع از بهر غزا

۱) یک	۲) دو	۳) سه	۴) چهار

۱۵- مفهوم کدام گزینه با بیت «نانم افزود و آبرویم کاست / بینوایی به از مذلت خواست» متناسب است؟

- ۱) معیار دوستان دغل روز حاجت است
- ۲) بی لب‌گشودن از ابر گوهر صدف نیاید
- ۳) چو حافظ در قناعت کوش وز دینی دین بگذر
- ۴) ز شرم تنگدستی از گریبان برنیارد سر

قرضی به رسم تجربه از دوستان طلب
اظهار تنگدستی هر چند از ادب نیست
که یک جو منت دونان به صد من زر نمی‌آرزد
وگرنه قطره‌ها همت دریادلسی دارد

۱۶- بیت «نیست جانش محرم اسرار عشق / هر که را در جان، غم جانانه نیست» با کدام بیت ارتباط معنایی ندارد؟

- ۱) شب فراق که داند که تا سحر چند است
- ۲) هر که را بی‌خبر افتاد ز پیمانه عشق
- ۳) هر که در آتش نرفت، بی‌خبر از سوز ماست
- ۴) تا نگردی آشنا زین پرده رمزی نشنوی

مگر کسی که به زندان عشق در بند است
تو می‌پندار که دیگر به خبر باز آمد
سوخته داند که چیست، پختن سودای خام
گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش

۱۷- عبارت «سوگند برداد به عزت و ذوالجلالی حق که مرا مبر که من طاقت قرب ندارم و تاب آن نیارم.» با کدام بیت تقابلی مفهومی دارد؟

- ۱) معذورم اگر نیست شکیم به جدایی
- ۲) هر چند به حق قرب تو مقدر نباشد
- ۳) گر بود شوق حرم بُعد منازل سهل است
- ۴) چو هست قرب حقیقی چه غم ز بُعد مزار؟

موسی به چنان قرب تمتای لقا کرد
بر درد دلی گر بررسی دور نباشد
هجر در راه حقیقت نکند منع وصال
نظر به قربت یار است نی به قرب دیار (مزار: زیارتگاه)

۱۸- همه گزینه‌ها، به جز گزینه ..... با بیت «از شبنم عشق خاک آدم گل شد / صد فتنه و شور در جهان حاصل شد» تقابلی مفهومی دارند.

- ۱) در بدو آفرینش و تخمیر آب و گل
- ۲) ساقیا می‌ده که با حکم ازل تدبیر نیست
- ۳) ما و مجنون در حقیقت ناله یک پرده‌ایم
- ۴) بی‌مرون نشود عشق توام تا ابد از دل

با آب و تاب عشق سرشتند خاک ما
قابل تغییر نبود آن چه تعیین کرده‌اند
از عدم ما تحفه درد عشق را آورده‌ایم
کناندر ازل حرز تو بستند به بازوی

۱۹- مفهوم آیه «إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ الْجِبَالِ فَأَتَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَ أَسْفَقْنَ مِنْهَا وَ حَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا» در کدام بیت دیده می‌شود؟

- ۱) دوش دیدم که ملائک در میخانه زدند
- ۲) ساکنان حرم ستر و عفاف ملکوت
- ۳) آسمان بار امانت نتوانست کشید
- ۴) جنگ هفتادودو ملت همه را عذر بنه

گل آدم بسرشتند و به پیمانه زدند
با من راه‌نشین باد مستانه زدند
قرعه کار به نام من دیوانه زدند
چون ندیدند حقیقت ره افسانه زدند

آیه ۱۷ سوره

۳۰- مفهوم کدام بیت از سایر ابیات دور است؟

- ۱) در عاشقی گزیر نباشد ز ساز و سوز
- ۲) در وصل حرم کی رسد آن کلوز حرامی (= راهزن)
- ۳) مقدوری اگر نیست چه حاصل ز هدایت؟
- ۴) کسی به وصل تو چون شمع یافت پروانه (= اجازه)

استاده‌ام چو شمع سترسان ز آتشم
در بادیه و وادی خون‌خوار بنالد؟
هشدار که بی‌پا نتوان ره به عصا رفت
که زیر تیغ تو هر دم سری دگر دارد

۳۱- مفهوم کدام گزینه با مفهوم عبارت زیر متناسب است؟

«الطاف الوهیت و حکمت ربوبیت به سر ملائکه فرومی‌گفت: شما چه داندید که ما را با این مثنی خاک از ازل تا ابد چه کارها در پیش است؟ معذوری که شما را سر و کار با عشق نبوده است.»

- ۱) بی‌عشق مسخر نشود ملک حقیقت
- ۲) هر که چون خاک نیست بر در او
- ۳) من که ملول گشتم از نفس فرشتگان
- ۴) جلوه‌ای کرد رخت دید ملک عشق نداشت

کان چیز که جز عشق بود عین مجاز است
گر فرشته است خاک بر سر او
قال و مقال عالمی می‌کشم از برای تو
عین آتش شد از این غیرت و بر آدم زد

۳۲- مفهوم کدام گزینه با سایر ابیات تفاوت دارد؟

- ۱) از داغ عشق جن و ملک را نصیب نیست
- ۲) نیست در جن و ملک سودای عشق و ذوق طبع
- ۳) فرشته عشق نداند که چیست ای ساقی
- ۴) بر در میخانه عشق ای ملک تسبیح گوی

این مه ز مشرق دل انسان برآمده
این دو خصلت در جهان مخصوص انسان است و بس
بخواه جام و گلابی به خاک آدم ریز
کناندر آن جا طینت آدم مختر می‌کنند

۳۳- مفهوم عبارت «حضرت جلّت به خداوندی خویش در آب و گل آدم چهل شباروز تصرف می‌کرد.» با همه ابیات به جز بیت ..... متناسب است.

- ۱) مه‌یاکن روزی مزار و مور
- ۲) گل پیکرت را چهل بامداد
- ۳) بدبعی که شخص آفرینند ز گل
- ۴) دصد مهره بر یکدگر ساخته است

اگر چند بی‌دست و پایند و زور
به دست خود از راه حکمت نوشت
روان را خرد بخشد و هوش و دل
که گل‌مهرهای چون تو پرداخته است

زبان ۳۸

۲۲- کدام بیت از نظر مفهوم از سایر ابیات دور است؟

- (۱) ای دل به قدر خواهش در چشم خلق خواری
- (۲) شرم دار از فضولی حاجت
- (۳) احسان بی‌سؤال زبان‌بند خواهش است
- (۴) آبرو با عرض مطلب جمع نتوان ساختن

۲۵- مفهوم کدام بیت با سایر ابیات تفاوت دارد؟

- (۱) در ریاض آفرینش چون دو سرو توأمند
- (۲) تا ابد سلطان اقلیم دلیم
- (۳) فکر «صائب» گرچه نازک بود از روز ازل
- (۴) عشق من بر گل رخسار تو امروزی نیست

۲۶- مفهوم کدام بیت از مفهوم مشترک سایر ابیات دور است؟

- (۱) تو درس هجر ز بس دادیم به مکتب عشق
- (۲) آن یار که عهد دوستداری بشکست
- (۳) آن که از جان دوست‌تر می‌دارمش
- (۴) من از این در به جفا روی نخواهم پیچید

۲۷- مفهوم کدام بیت با مفهوم عبارت زیر مرتبط است؟

هم‌چنین، هر لحظه از خزاین غیب، گوهری، در نهاد او تعبیه می‌کردند، تا هر چه از نفایس خزاین غیب بود، جمله در آب و گل آدم، دفین کردند.

- (۱) تاج شاهی طلبی گوهر ذاتی بنمای
- (۲) چه ماتم است ندانم نهفته در دل خاک
- (۳) سلطان ازل گنج غم عشق به ما داد
- (۴) مهر تو بر دیگران نتوان نهاد

۲۸- مفهوم کدام گزینه با سایر ابیات تفاوت دارد؟

- (۱) خاکسای را که یافت پایه عشق
- (۲) نداشت طاقت این بار آسمان و زمین
- (۳) پیر صاحب‌دل ما گفت: از این رمز خموش
- (۴) فلک خمیده نگاهش به من که با تن چون دوک

۲۹- مفهوم کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

- (۱) به مستی توان دُر اسرار سفت (سوراخ کرد)
- (۲) به مستوران مگو اسرار مستی
- (۳) ملامت‌گو چه دریابد میان عاشق و معشوق
- (۴) برو ای زاهد خودبین که ز چشم من و تو

۳۰- مفهوم کدام بیت با مفهوم بیت «ای آفتاب حسن برون آدمی ز ابر / کان چهره مشعشع تابانم آرزوست» متناسب است؟

- (۱) رخ چه پوشی چون حدیث حسن تو پنهان نماند
- (۲) نیست از مهر رخت خالی وجودم ذره‌ای
- (۳) بازای که بی روی تو ای شمع دل‌افروز
- (۴) در ابر از آفتاب توان فیض بیش برد

۳۱- مفهوم کدام بیت از مفهوم مشترک سایر ابیات، دور است؟

- (۱) ز چهره پرده برافکن که با رخ تو مرا
- (۲) شب عاشقان بیدل چه شی دراز باشد
- (۳) به نیم‌شب اگر آفتاب می‌باید
- (۴) ای باد سحرگاهی گر این شب روز می‌خواهی

۳۲- بیت «گفتی ز ناز بیش مرنجان مرا برو / آن گفتنت که «بیش مرنجانم» آرزوست» با کدام بیت ارتباط مفهومی دارد؟

- (۱) آمده‌ام که سر نهم عشق تو را به سر برم
- (۲) اوست نشسته در نظر من به کجا نظر کنم
- (۳) آن که ز زخم تیر او کوه شکاف می‌کند
- (۴) گفتم آفتاب را گر ببری تو تاب خوه

۳۳- بیت «زین هم‌رهان سست عناصر دلم گرفت / شیر خدا و رستم دستانم آرزوست» با کدام بیت هم‌مفهوم است؟

- (۱) از زاهدی و زهد ریایی دلم گرفت
- (۲) چشم دلسوزی مدار از هم‌رهان روز سیاه
- (۳) ملول از هم‌رهان بودن طریق کاردانی نیست
- (۴) از همت سرمستان بردار «حزین» خضری

آری به قدر حاجت، طالب ذلیل باشد
لب اظهار پشت پای حیاست
از دست کوتاه است زبان گدا بلند
دست حاجت تا بلندی کرد استغنا نشست

حسن روزافزون یار و عشق روزافزون ما
خلعت از روز ازل پوشیده‌ایم
رنگ دیگر برگرفت از پرتو اعجاز عشق
دیرسالی است که من بلبل این دستانم

مرا ز وصل چو طفل گریزیا کردی
می‌رفت و منش گرفته دامن در دست
گر مرا بگذاشت من نگذارمش
گر بینی تو به روی من و گر بگشایی

سربه هفت آسمان فروناید
ظلموم ماست که شد حامل امانت عشق
هر دو عالم نکشد بار امانت بر دوش
چگونه بار امانت نشانده‌اند به دوشم

که در بی‌خودی راز نتوان نهفت
حدیث جان مگو بانقش دیوار
نبیند چشم نابینا خصوص اسرار پنهانی
راز این پرده نهان است و نهان خواهد بود

گل به صد پرده درون از بوی خود مستور نیست
کی وجود ذره باشد بی وجود آفتاب؟
در بزم حریفان اثر نور و صفا نیست
در پرده دیدن رخ جانانه خوش‌تر است

به شب چراغ و به روز آفتاب درخور نیست
تو بیا کز اول شب در صبح باز باشد
ز روی دختر گلچهر ز نقاب انداز
از آن خورشید خرگاهی برافکن دامن محمل (خرگاهی: خیمه‌شیر)

ور تو بگوییم که نی، نی شکم شکر برم
اوست گرفته شهر دل من به کجا سفر برم
پیش گشاد تیر او وای اگر سپر برم
تاب تو را چو تب کند گفت: بلی اگر برم

می‌خوارگی و مجلس رندانم آرزوست
کز سکندر خضر می‌نوشد نهانی آب را
بکش دشواری منزل به یاد عهد آسانی
تنها نتوان رفتن صحرای محبت را